

grey soil with gravel and chance finds: two Roman imperial coins, a socketed axe (Fig. 3), a piece of iron sheet metal, a sherd of household pottery, a flint arrowhead, and a core fragment. The finds date to the Old Iron Age and Mesolithic. Although no burials were discovered, the chance finds allow the assertion to be made that people had been buried at this site in the Old Iron Age. A Mesolithic settlement is also likely to be discovered.

Vismantas Muralis

Pušaloto kapinynas

2013 m. Pušaloto kapinyne (Pasvalio r.) atlikti žvalgomieji tyrimai, kurių metu ištirtos dvi perkasos (bendras 28,75 m² plotas). Pušaloto kapinynas archeologams žinomas nuo XIX a. vidurio, kai miestelyje kasant griovius pastatų pamatams buvo aptikta II–XII a. būdingų radinių. Jie papuolė į tuometį Kauno miesto muziejų (dabar VDKM). 1999 m. I. Vaškevičiūtė atliko žvalgomuosius tyrimus, kurių metu ištirtas 120 m² plotas. Vieta tyrimams parinkta dabar veikiančių kaimo kapinaičių Š pusėje, į kur buvo numatyta jas išplėsti. Neapitikus archeologiškai vertingo sluoksnio, įsitinkinta, jog vietovė tarp minėtų kapinaičių ir žmonių sodybų – ne archeologijos paminklas. Kapinynas greičiausiai buvo į Š nuo tirtos vietos – ten, kur dabar yra miestelio gyventojų sodybos. Tai liudija ir gyventojų pasakojimai, jog kasant duobes pamatams ar šulinius, buvo rasta pažaliavusių kaulų ir dirbinių.

2012 m. Pušaloto gyventojas Ričardas Butkus netoli kapinių, apie 20 m į Š nuo naujųjų kapinių tvoros, kasė smėlį ir maždaug iki 1 m gylyje aptiko žmogaus kaukolę ir žalvarinių papuošalų. Neaišku, ar kaukolė jau buvo subyrėjusi, ar subyrėjo netyčia ją užkabinus kastuvu.

Radėjas toliau nebekasė, surinko kaukolės liekanas, žalvarinius daiktus ir perdavė juos Pasvalio krašto muziejui. Rasta įvijinė apyrankė, įvijinis žiedas, antkaklė, papuošalo įvijų fragmentai. Pušaloto senkapio P dalis yra dabar veikiančių kapinių vieta, o teritorijos Š ir R dalis patenka į privačius sklypus. Centrinėje saugomo objekto dalyje įrengta automobilių stovėjimo aikštelė. Ši vieta yra labai žalojama, kasamos duobės šiukšlėms, o atkastas smėlis naudojamas kapinių priežiūrai.

3x3 m dydžio *perkasoje 1* atidengtas vertingas kultūrinis sluoksnis su pavieniais IX–XII a. datuotais radiniais, todėl šioje perkasoje orientuojantis R kryptimi papildomai ištirtas 9,75 m² plotas. Aptikti radiniai rodo čia buvus du IX–XII a. žmonių kapus (1, 2 pav.). *Kapas 1* greičiausiai buvo dvigubas palaidojimas. Perkasa ištirta iki 1 m gylio nuo žemės paviršiaus. Smarkiai apardytų kapų su vertingais archeologiniais radiniais vieta fiksuota perkastos PR dalyje.

5x2 m dydžio *perkasa 2* tirta saugomos teritorijos R dalyje, privačiame sklype. Palaidojimų nerasta, aptikta pavienių gyvūnų kaulų, fiksuoti du apskriti 80 cm skersmens permaišytų žemių kontūrai. Veikiausiai tai buvusių šulinių vietos.

Tyrimų metu rasta vertingų archeologinių radinių: pasaginė segė cilindriniais galais (3 pav.), vaikiška apyrankė gyvuliniais galais, įvijiniai žiedai, yla, žiedinis smeigtukas, gintaro karolių fragmentai, pentinis siauraašmenis kirvis, tekstilės fragmentų ir t. t. Radiniai datuoti IX–XII a. Tyrimų medžiagą papildė atsitiktiniai radiniai: plačiašmenis pentinis kirvis (4 pav.) ir storagalės apyrankės su iškilia trikampė briauna fragmentas. Radinius dovanojo šalia veikiančių kapinių sargas V. Butkus. Radimo vieta nėra tiksliai žinoma. Radėjo teigimu, radiniai yra iš naujai išplėstų veikiančių kapinių teritorijos.



1 pav. Perkasa 1, kapas 1. V. Muralio nuotr.
Fig. 1. Trench 1, burial 1.

Remiantis žvalgomųjų tyrimų išvadomis, tikslinga nekeisti saugomos teritorijos ribų. Atkreiptinas dėmesys į aikštelėje šiukšlėms kasamas duobes, padarant neatitaisomą žalą šiai kultūros paveldo vertybei. Radiniai pristatyti į GRC, po to bus perduoti Pasvalio krašto muziejui.

Pušalotas cemetery

During the 2013 field evaluation in the N part of Pušalotas cemetery, two trial trenches (a total of 28.75 m²) were excavated. Two severely disturbed burials were found in the first (Figs. 1–2). Archaeologically valuable finds were discovered during the evaluation: a penannular brooch with rolled terminals (Fig. 3), a child's bracelet with zoomorphic terminals,



2 pav. Perkasa 1, kapas 2. V. Muralio nuotr.
Fig. 2. Trench 1, burial 2.



3 pav. Pasaginė segė cilindriniais galais. V. Muralio nuotr.

Fig. 3. The penannular brooch with rolled terminals.



4 pav. Plačiašmenis pentinis kirvis. V. Muralio nuotr.
Fig. 4. The broad axe.

coil rings, an awl, a pin with a ring head, fragments of amber beads, a narrow-bladed axe, textile fragments, etc. (Fig. 4). The discovered grave goods allow the assertion to be made that the burials date to the 9th–12th centuries. The finds were given to the GRC, which gave them to Pasvalys Area Museum.